

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

TYÖVALMENNUKSEN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 33/011/2011

Näyttötutkinnon perusteet

TYÖVALMENNUKSEN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 33/011/2011

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2011:45

ISBN 978-952-13-5009-2 (nid.)

ISBN 978-952-13-5010-8 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2012

9.12.2011

33 /011/2011

Voimassaoloaika: **1.1.2012 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen
perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumooa Opetushallituksen määräyksen

-

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

TYÖVALMENNUKSEN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2012 lukien toistaiseksi.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Anne Mårtensson

LIITE

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto 2011

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet.....	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon muodostuminen	10
2.1	Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	10
2.2	Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen	10
3	Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	12
A	Pakolliset tutkinnon osat	13
3.1	Ammatillinen toiminta työvalmennuksessa	13
	Ammattitaitovaatimukset	13
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	13
	Ammattitaidon osoittamistavat	17
3.2	Asiakkaan työvalmennusprosessissa toimiminen.....	17
	Ammattitaitovaatimukset	17
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	18
	Ammattitaidon osoittamistavat	25
3.3	Työelämäosaaminen ja työvalmennuksen vastuuhenkilönä toimiminen	26
	Ammattitaitovaatimukset	26
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	26
	Ammattitaidon osoittamistavat	32
B	Valinnaiset tutkinnon osat	33
3.4	Työvalmennuspalveluiden kehittäminen ja tuotteistaminen	33
	Ammattitaitovaatimukset	33
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	34
	Ammattitaidon osoittamistavat	38
3.5	Yrittäjänä toimiminen työvalmennuksessa	38
	Ammattitaitovaatimukset	38
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	39
	Ammattitaidon osoittamistavat	40

LIITE	Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon	
	suorittaneen ammatin kuvaus	41
	Ammattialan kuvaus	41
	Toimintaympäristö	41
	Ammattitaidon kuvaus.....	42

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoihintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään

erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltäviä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisena määräaikana pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon muodostuminen

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto on tarkoitettu henkilölle, jolla on vähintään sosiaali- ja terveystieteiden ammattillisen perustutkinnon tai muun soveltuvan tutkinnon tasoiset tiedot ja taidot. Tutkinnon suorittaja, jolla on alan koulutuksen lisäksi työkokemusta sekä täydentäviä ja syventäviä opintoja, pystyy todennäköisesti suoriutumaan tästä erikoisammattitutkinnosta.

2.1 Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnossa tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattillisena toimintana työvalmennuksessa toimien asiakkaan työvalmennusprosessissa ja toimien vastuuhenkilönä työelämäosaamisen ja työvalmennuksen toimialalla. Valinnaisen tutkinnon osan avulla tutkinnon suorittanut omaa erityisosaamisen joko työvalmennuspalveluiden kehittämiseen ja tuotteistamiseen tai yrittäjänä toimimiseen työvalmennuksessa.

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto sijoittuu työhön kuntoutuksen ja työelämään valmennuksen toimialalle, joka kattaa työssä ja työpaikoilla tapahtuvan työvalmennustoiminnan lisäksi lakisääteisen ammattillisen kuntoutuksen ja sosiaalisen työllistämisen toiminnot. Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta.

2.2 Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon suorittaminen edellyttää kolmen pakollisen ja vähintään yhden valinnaisen tutkinnon osan suorittamista.

Taulukko 1. Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon osat.

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto	
A	Pakolliset osat
3.1	Ammatillinen toiminta työvalmennuksessa
3.2	Asiakkaan työvalmennusprosessissa toimiminen
3.3	Työelämäosaaminen ja työvalmennuksen vastuuhenkilönä toimiminen

B	Valinnaiset osat, joista on valittava 1 osa
3.4	Työvalmennuspalveluiden kehittäminen ja tuotteistaminen
3.5	Yrittäjänä toimiminen työvalmennuksessa

3 Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritusensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuorituksiaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

A Pakolliset tutkinnon osat

3.1 Ammatillinen toiminta työvalmennuksessa

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia työvalmennuksen toimintaympäristössä
- toimia työvalmennuksen palvelujärjestelmässä
- noudattaa eettisiä periaatteita työvalmennuksessa
- toimia työyhteisössä
- toimia työvalmennuksen verkostoissa
- toimia erilaisten asiakasryhmien ja asiakkuuksien kanssa
- noudattaa työturvallisuutta ja huolehtia omasta työ- ja toimintakyvystään
- kehittää omaa ammattitaitoaan.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työvalmennuksen toimintaympäristössä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Säädösten mukaan toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii työvalmennusta koskevien ajantasaisten ja keskeisten säädösten mukaisesti • ottaa työssään asianmukaisesti huomioon työvalmennukseen liittyvät kansalliset ja kansainväliset sopimukset ja julistukset • toimii työssään johdonmukaisesti määräysten ja toimintaa ohjaavien suositusten mukaisesti • toimii asianmukaisesti omalla vastualueellaan työturvallisuuslain ja työturvallisuusmääräysten mukaisesti • seuraa asianmukaisesti alan säädösmuutoksia ja toimii niiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työvalmennuksen palvelujärjestelmässä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Palvelujärjestelmässä toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan ammatillisesti huomioon työ- ja elinkeinohallinnon, työterveyshuollon, ammatillisen kuntoutuksen sekä sosiaali-, terveys- ja opetusalan palvelujärjestelmän ja toimijoiden työnjaon • ottaa työssään tarvittaessa huomioon työvalmennuksen keskeisten rahoittajien kuten työ- ja elinkeinohallinnon, opetushallinnon, Kansaneläkelaitoksen, työeläke-, liikenne- ja työtaturmajärjestelmien sekä kuntien keskeiset toimintaperiaatteet

	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa työssään asianmukaisesti huomioon palvelujärjestelmässä tapahtuvia muutoksia • käyttää ammatillisesti työvalmennuksen säädöksiin perustuvia ja yleisesti hyväksytyjä käsitteitä • toimii sovittujen sopimuskäytäntöjen mukaisesti.
Palveluihin ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjaa asiakkaan tarvelähtöisesti käyttämään työvalmennuspalvelua • ohjaa asiakasta asiantuntevasti käyttämään tarvittaessa työ- ja elinkeinohallinnon, työterveyshuollon, opetus-, sosiaali- ja terveys-alan sekä ammatillisen kuntoutuksen palveluita • hyödyntää työssään tarvittaessa julkisten palvelujen tiedonhaun menetelmiä.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa eettisiä periaatteita työvalmennuksessa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Eettisten periaatteiden mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työvalmennuksen humanistisen ihmiskuvan mukaisesti • ottaa toiminnassaan ammatillisesti huomioon asiakkaan erilaiset ihmiskäsitykset, elämäkatsomukset ja vakaumukset • tukee ammatillisesti asiakkaan yksilöllisyyttä ja itsemääräämisoikeutta • edistää ammatillisesti yksilön oikeutta työhön, koulutukseen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen • toimii yksilöiden tasa-arvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja inklusiota tukevalla tavalla • toimii alan eettisten periaatteiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työyhteisössä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta työyhteisössä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii asiantuntevasti organisaation toiminta-ajatuksen ja perustehdävän mukaisesti • toimii tavoitteellisesti asiakkaan työllistymisen, työhön paluun tai työssä pysymisen edistämiseksi työyhteisössä • toimii tavoitteellisesti yhteistyössä työnantajan, työyhteisön, työterveyshuollon ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan työllistymisen, työhön paluun tai työssä pysymisen edistämiseksi • ottaa työssään huomioon elinikäisen oppimisen periaatteet.

Työyhteisön ilmapiirin ja vuorovaikutuksen tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edistää toiminnallaan työyhteisön tasa-arvoa, myönteistä ilmapiiriä ja toimivia vuorovaikutussuhteita • edistää aktiivisesti tiedonvaihtoa asiakkaiden työvalmennukseen liittyen salassapitosäädökset huomioon ottaen • ennaltaehkäisee epäasiallista kohtelua työpaikalla.
Työvalmennustyöhön perehdyttäminen työyhteisössä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehdyttää työntekijöitä työvalmennustyöhön perehdyttämissuunnitelman mukaisesti • ohjaa ja arvioi yksilöllisesti työssäoppijoita ja tutkinnon suorittajia työvalmennustyössä • ohjaa vastuullisesti työntekijöitä työvalmennustyössä tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa • arvioi työvalmennustyön periaatteiden pohjalta työntekijöiden osaamisen kehittymistä • antaa ammatillista toimintaa edistävää rakentavaa palautetta eri toimijoille.
Monimuotoisessa työyhteisössä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii joustavasti työyhteisössä ottaen huomioon toimijoiden monimuotoisuuden • hankkii tavoitteellisesti tietoa monimuotoisuuden ilmiöistä ja kanssakäymisen tavoista • tarkastelee kriittisesti omia asenteitaan erilaisuutta kohtaan • korjaa tarvittaessa toimintaansa erilaisuuden kohtaamisessa.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työvalmennuksen verkostoissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Verkostoissa toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii aktiivisesti työvalmennustyössä työskentelevien toimijoiden verkostoissa • koordinoi tarvittaessa oman vastualueensa toimijoiden verkostoja • hyödyntää työssään mahdollisuuksien mukaan verkostoissa toimivien ammattilaisten asiantuntemusta työvalmennustyössä • viestii verkostoissa vuorovaikutteisesti suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä.
Moniammatillisessa työryhmässä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää moniammatillisessa työryhmässä asiantuntijuuttaan työvalmennukseen liittyvissä asioissa • toimii vastuuntuntoisesti yhteistyössä asiakkaan työvalmennuksen toteutumisesta vastaavien tahojen, asiakasryhmien ja asiakkuuksien kanssa.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia erilaisten asiakasryhmien ja asiakkaiden kanssa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakasryhmien erityispiirteiden huomioon ottaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon asiakasryhmien erityispiirteiden vaikutuksen työvalmennustyöhön • hyödyntää tavoitteellisesti tietoa asiakasryhmien erityispiirteistä yksilöllisissä työvalmennusprosesseissa.
Erialaisten asiakkaiden huomioon ottaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon erilaiset asiakkaudet, kuten palvelun tilaajat, viranomaiset ja yhteistyökumppanit • ottaa toiminnassaan toimijakohtaisesti huomioon asiakkaiden erilaiset toiminnan tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -käytännöt.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuutta ja huolehtia omasta työ- ja toimintakyvystään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työturvallisuuden noudattaminen työyhteisössä	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii osaltaan asianmukaisesti työyhteisön työturvallisuudesta • toimii vastuullisesti työturvallisuusriskien ennaltaehkäisemiseksi työyhteisössä • toimii vastuullisesti havaittujen työturvallisuusriskien poistamiseksi työyhteisössä • huolehtii osaltaan turvallisten ja ergonomisten työtapojen käyttämisestä työyhteisössä • toimii turvallisesti ja vastuullisesti työtehtävissään.
Omasta työ- ja toimintakyvystä huolehtiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii aktiivisesti omasta psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta työ- ja toimintakyvystään • käyttää ergonomisesti oikeita työtapoja työssään.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää omaa ammattitaitoaan.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman työn kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ottaa tavoitteellisesti huomioon työelämän vaatimusten ja muutosten merkityksen työvalmennustyössä • kehittää aktiivisesti omaa ammattitaitoaan työn asettamien tarpeiden mukaisesti • mitoittaa työnsä omien voimavarojensa mukaan • hyödyntää mahdollisuuksien mukaan työnohjausta oman ammattitaitonsa kehittäjänä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen toiminta työvalmennuksessa -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä työhön kuntoutuksen ja työelämään valmistuksen toimintaympäristöissä. Toimintaympäristönä voi olla mm. työhönvalmennussäätiö, kuntoutuslaitos, työterveyshuollon tai kuntouttavan työtoiminnan yksikkö, työpaja, ammatillinen toinen aste ja yritys.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa työvalmennustyössä hahmottaen ja kuvaten työ- ja elinkeinohallinnon, sosiaali-, terveys- ja opetusalan, työterveyshuollon ja ammatillisen kuntoutuksen palvelujärjestelmän ja toimijoiden työnjaon. Hän paikallistaa itsensä osana työvalmennuksen toimijaverkostoa ja kuvaa sen toiminnan. Tutkinnon suorittaja ohjaa asiakkaan tarvittaviin palveluihin.

Tutkinnon suorittaja toimii organisaation toiminta-ajatuksen mukaisesti ja joustavasti huomioiden toimijoiden monimuotoisuuden. Hän ohjaa ja arvioi työssäoppijoita ja tutkinnon suorittajia työvalmennustyössä. Tutkinnon suorittaja ottaa asiakasryhmien ja asiakkuuksien erityispiirteet huomioon työvalmennustyössä. Hän toimii noudattaen työturvallisuusohjeita ja säädöksiä.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana mahdollisesti syntyneillä dokumenteilla. Dokumentit voivat olla palvelujärjestelmässä toimimiseen ja sen kuvaamiseen sekä säädösten mukaiseen toimintaan liittyvää aineistoa. Arvioituina dokumentit muodostavat osan arviointiaineistoa. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

3.2 Asiakkaan työvalmennusprosessissa toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- noudattaa työvalmennusta koskevia ohjeita ja normeja
- arvioida asiakkaan työvalmennuksen tarvetta
- käynnistää asiakkaan työvalmennusprosessin
- toimia asiakkaan työvalmennusprosessissa
- toimia asiakkaan työvalmennusympäristössä
- käyttää vaihtoehtoisia valmistusmenetelmiä
- arvioida ja päättää asiakkaan työvalmennusprosessin
- tuottaa työvalmennusprosessissa tarvittavat asiakirjat
- arvioida ja kehittää omaa ammattitaitoaan.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työvalmennusta koskevia ohjeita ja normeja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työvalmennusta ohjaavien ohjeiden ja normien mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii johdonmukaisesti viranomaisten työvalmennusta koskevien normien ja ohjeiden mukaisesti • toimii johdonmukaisesti toimeksiantajien kanssa sovittujen työvalmennuksen menettelytapojen mukaisesti • toimii vastuullisesti vaihtolovelvollisuus- ja salassapitosäädösten mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida asiakkaan työvalmennuksen tarvetta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakkaan työvalmennustarpeen arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi yksilöllisesti asiakkaan työvalmennuksen tarvetta yhdessä asiakkaan, toimeksiantajan ja mahdollisten yhteistyökumppaneiden kanssa • hyödyntää asianmukaisesti asiakkaan elämäntilannetta, terveydentilaa, ammatillista osaamista, työhistoriaa ja koulutusta koskevia taustatietoja työvalmennustarpeen arvioinnissa • selvittää riittävässä laajuudessa asiakkaan elämäntilanteen, elämänvaiheet ja -kokemukset työvalmennustarpeen arvioimiseksi • selvittää riittävässä laajuudessa asiakkaan ammatillisen koulutuksen, ammatillisen osaamisen ja työhistorian ja -kokemuksen työvalmennustarpeen arvioimiseksi • arvioi yksilöllisesti asiakkaan voimavarojen, vahvuuksien ja rajoitteiden merkitystä työelämän näkökulmasta • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon asiakkaan arvion omista mahdollisuuksistaan, voimavaroistaan ja rajoitteistaan työelämän näkökulmasta • tunnistaa asiakaslähtöisesti työvalmennuksen käynnistämisen epätarkoituksenmukaisuuden asiakkaan yksilöllisen tilanteen vuoksi • perustelee asiakkaalle yksilöllisesti työvalmennuksen käynnistämisen epätarkoituksenmukaisuuden • perustelee vastuullisesti toimeksiantajalle sekä mahdollisille muille yhteistyökumppaneille asiakkaan työvalmennuksen käynnistämisen epätarkoituksenmukaisuuden.

Tutkinnon suorittaja osaa käynnistää asiakkaan työvalmennusprosessin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työelämälähtöisen työvalmennusprosessin käynnistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • sopii yhteistyössä asiakkaan, toimeksiantajan ja muiden työvalmennuksen osapuolten kanssa asiakkaan työvalmennusprosessin tavoitteista, pituudesta sekä toiminta- ja yhteistyötavoista • sopii yhteistyössä asiakkaan, toimeksiantajan ja muiden työvalmennuksen osapuolten kanssa vastuunjaosta ja tehtävistä asiakkaan työvalmennusprosessissa • sopii yhteistyössä asiakkaan, toimeksiantajan ja muiden mahdollisten työvalmennuksen osapuolten kanssa työvalmennusprosessin raportoinnista, seurannasta ja arvioinnista.
Työvalmennussuunnitelman laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää asianmukaisesti asiakkaan elämäntilannetta, terveydentilaa, työ- ja toimintakykyä sekä ammatillista osaamista koskevia taustatietoja työvalmennussuunnitelman laadinnassa • selvittää riittävässä laajuudessa asiakkaan elämäntilannetta, terveydentilaa sekä työkykyyn liittyviä tekijöitä työelämän näkökulmasta • käyttää perustellusti työvalmennuksen toiminta- ja työkyvyn arviointimenetelmiä asiakkaan työelämämahdollisuuksien selvittämisessä • toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä työterveyshuollon, muun terveydenhuollon ja muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan toiminta- ja työkyvyn arvioinnissa • ottaa toiminnassaan asiakaslähtöisesti huomioon asiakkaan omat näkemykset työelämämahdollisuuksista, kuten työelämätoiveet, motivaation ja työhön sitoutumisen • toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä työterveyshuollon, muun terveydenhuollon ja muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan työvalmennussuunnitelman laadinnassa • valmentaa tavoitteellisesti asiakasta aktiiviseksi toimijaksi omassa työvalmennusprosessissaan • dokumentoi kirjallisesti työvalmennussuunnitelman yhteistyössä asiakkaan, toimeksiantajan ja mahdollisten muiden työvalmennuksen osapuolten kanssa.
Asiakkaan työvalmennusprosessia edistävien työympäristöjen etsiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • etsii tavoitteellisesti asiakkaan työvalmennusprosessia edistäviä työympäristöjä • etsii tavoitteellisesti asiakkaalle soveltuvia työtehtäviä työympäristössä

	<ul style="list-style-type: none"> • etsii mahdollisuuksien mukaan asiakkaan työn suorittamista edistäviä välineitä ja laitteita • ehdottaa asiakaslähtöisesti asiakkaalle ja työnantajalle vaihtoehtoisia työn tekemisen muotoja, kuten erilaiset työaikajärjestelyt ja työsuhteet, työharjoittelu tai itsenäinen ammatin harjoittaminen • toimii tavoitteellisesti yhteistyössä työnantajan ja työyhteisön kanssa asiakkaalle soveltuvien työympäristöjen ja työtehtävien etsimisessä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia asiakkaan työvalmennusprosessissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakkaan kanssa vuorovaikutuksessa toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan tavoitteellisesti huomioon luottamuksellisen työvalmennussuhteen muodostumiseen ja ylläpitämiseen liittyviä tekijöitä • toimii asiakkaan kanssa vuorovaikutuksessa ammattieettisellä tavalla • toimii ammatillisesti myös haastavassa työvalmennustilanteessa asiakkaan kanssa • mukauttaa tietoisesti omia vuorovaikutus- ja työvalmennustapojaan ottaen huomioon asiakkaan yksilölliset ominaisuudet ja tilannetekijät • viestii selkeästi suullisesti ja kirjallisesti asiakkaan kanssa • ottaa vuorovaikutustilanteessa asianmukaisesti huomioon asiakkaan oppimistyylin ja kommunikointitavat • käyttää tarvittaessa viestinnässä kommunikoinnin apuvälineitä • viestii tarvittaessa selkokielellä • viestii sujuvasti suomen tai ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työvalmennusprosessin vaiheiden vaikutuksen vuorovaikutus- ja työvalmennussuhteeseen • hyödyntää ammatillisesti asiakkaalta saamaansa palautetta vuorovaikutus- ja työvalmennussuhteen toimivuudesta.
Vaihtoehtoisten työelämäratkaisujen edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • etsii aktiivisesti asiakkaan kanssa vaihtoehtoisia mahdollisuuksia asiakkaan työllistymisen, työhön paluun ja työssä pysymisen edistämiseksi • valmentaa tavoitteellisesti asiakasta käyttämään aktiivisesti eri tiedonhankintamenetelmiä tarvittavan tiedon etsimisessä avoimista työpaikoista, ammateista ja koulutuksista työelämätaavoitteen edistämiseksi

	<ul style="list-style-type: none"> • valmentaa asiakasta toimimaan aktiivisesti omien työelämä tavoitteidensa saavuttamiseksi • toimii asiakaslähtöisesti yhteistyössä työnantajien, työhallinnon ja asiakkaan verkoston kanssa asiakkaan työllistymisen, työhön paluun ja työssä pysymisen edistämiseksi • opastaa asiantuntevasti asiakasta ja työnantajaa mahdollisten palvelujen ja taloudellisten tukien hakemisessa asiakkaan työelämä tavoitteen edistämiseksi.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia asiakkaan työvalmennusympäristössä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työvalmennusympäristöön perehdyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varmistaa vastuullisesti asiakkaan asianmukaisen perehdyttämisen työvalmennusympäristöön kuten työtehtäviin, -tiloihin ja -aikoihin • osallistuu tarvittaessa asiakkaan työympäristöön perehdyttämiseen • valmentaa asiakasta tarvittaessa työyhteisöön sopeutumisessa.
Työturvallisuuden noudattaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmentaa vastuullisesti asiakasta toimimaan työvalmennusympäristön työturvallisuuteen liittyvien ohjeiden ja määräyksien mukaisesti • ohjaa asiakasta asianmukaisesti toimimaan yhteistyössä työsuojelusta vastaavien henkilöiden kanssa • valmentaa vastuullisesti asiakasta käyttämään ergonomisesti oikeita työtapoja.
Asiakkaan toiminnan havainnointi työvalmennustilanteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • havainnoi aktiivisesti asiakkaan toimintaa työvalmennustilanteissa • havainnoi aktiivisesti asiakkaan itsenäistä työskentelyä työtehtävien suorittamisessa • havainnoi aktiivisesti asiakkaan ammatillisen ohjauksen tarvetta työtehtävien suorittamisessa • arvioi asiakaslähtöisesti asiakkaan toimintaa havaintojen perusteella soveltuvaa arviointimenetelmää käyttäen.
Asiakkaan työelämävalmiuksien arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi yksilöllisesti asiakkaan työelämävalmiuksien lisääntymistä työvalmennuksen aikana soveltuvaa arviointimenetelmää käyttäen • toimii asianmukaisesti yhteistyössä työnantajan, työyhteisön ja muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan työelämävalmiuksien arvioinnissa • hyödyntää asiakaslähtöisesti arvioinnin tuloksia asiakkaan työelämävalmiuksien kehittämisen tukemisessa • hyödyntää mahdollisuuksien mukaan ammatillisen tutkinnon perusteita asiakkaan työelämävalmiuksien arvioinnissa.

Asiakkaan ammatillisen osaamisen arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi yksilöllisesti asiakkaan ammatillisen osaamisen kehittymistä työvalmennuksen aikana soveltuvaa arviointimenetelmää käyttäen • toimii asianmukaisesti yhteistyössä työnantajan, työyhteisön ja muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan työelämävalmiuksien ja ammattitaidon arvioinnissa • hyödyntää asiakaslähtöisesti arvioinnin tuloksia asiakkaan ammatillisen osaamisen karttumisen tukemisessa • hyödyntää mahdollisuuksien mukaan ammatillisen tutkinnon perusteita asiakkaan ammatillisen osaamisen arvioinnissa.
Työympäristön soveltuvuuden arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työympäristön merkityksen työn soveltuvuutta asiakkaalle arvioitaessa • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työyhteisön merkityksen arvioitaessa työn soveltuvuutta asiakkaalle • arvioi asiakaslähtöisesti työolosuhteiden, kuten työajan ja -ympäristön järjestelymahdollisuuksia • tekee asiakaslähtöisesti ehdotuksia työolosuhteiden, kuten työajan, -koneiden, -laitteiden ja -ympäristön muuttamiseksi asiakkaalle soveltuvaksi.
Asiakkaan toiminnan arviointi työyhteisössä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • havainnoi aktiivisesti asiakkaan toimintaa työyhteisössä • arvioi yksilöllisesti asiakkaan toimintaa työyhteisössä soveltuvaa arviointimenetelmää käyttäen • hyödyntää tavoitteellisesti työyhteisön valmennuksellisia mahdollisuuksia asiakkaan työvalmennusprosessissa.
Yhteistyössä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii tavoitteellisesti yhteistyössä työnantajan, työterveyshuollon, työyhteisön ja muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa asiakkaan työvalmennusprosessissa • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työnantajan ja työyhteisön arvot, toimintaperiaatteet ja -tavat • opastaa tarvittaessa asiakasta ja työnantajaa työ- tai muun sopimuksen laadinnassa tai muuttamisessa • opastaa tarvittaessa asiakasta ja työnantajaa ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehtojen selvittämisessä • opastaa tarvittaessa asiakasta, työnantajaa ja työyhteisöä työn uudelleen organisointiin liittyvissä asioissa.

Tutkinnon suorittaja osaa käyttää vaihtoehtoisia valmennusmenetelmiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yksilö- ja ryhmävalmennusmenetelmien käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää ammattitaitoisesti vaihtoehtoisia yksilö- ja ryhmävalmennusmenetelmiä • arvioi asiakaslähtöisesti valmennusmenetelmän soveltuvuutta asiakkaan tai asiakasryhmän työelämätavoitteen näkökulmasta • vaihtaa asianmukaisesti valmennusmenetelmää asiakkaan tai asiakasryhmän tarpeen mukaan • valmentaa aktiivisesti asiakasta työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen itsearviointiin.
Työn käyttäminen työvalmennuksen välineenä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää tavoitteellisesti työn tekemistä asiakkaan työkyvyn, työelämävalmiuksien ja -taitojen arvioinnissa erilaisissa toimintaympäristöissä • hyödyntää yksilöllisesti työkalujen, -laitteiden ja -tilojen mahdollisuuksia asiakkaan työvalmennusprosessissa • valmentaa tarvittaessa asiakasta työtehtävien suorittamisessa oman ammatillisen osaamisensa rajoissa • hyödyntää asiakaslähtöisesti työnantajan, esimiesten ja työpaikkaohjaajien näkemystä asiakkaan ammatillisen osaamisen, työn tuottavuuden ja työelämävalmiuksien arvioinnissa • arvioi tarvittaessa yhdessä asiakkaan ja työnantajan kanssa työn ja työolosuhteiden järjestelymahdollisuuksia asiakkaan työssä suoriutumisen näkökulmasta.
Voimavarakeskeisen valmennusmenetelmän käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee yksilöllisen selvityksen asiakkaan voimavaroista työvalmennusprosessin näkökulmasta • selvittää yksilöllisesti asiakkaan suhtautumisen muutostilanteisiin työvalmennusprosessin näkökulmasta • hyödyntää asianmukaisesti tietoa asiakkaan oppimiskokemuksista ja onnistumisista työvalmennusprosessissa • ottaa työvalmennusprosessissa vastuullisesti puheeksi haasteet ja varautumisen vastoinkäymisiin • tekee tavoitteellisesti asiakkaan kanssa varasuunnitelmia asiakkaan työelämätavoitteen saavuttamiseksi • hyödyntää työvalmennusprosessissa asianmukaisesti asiakkaan esittämiä arvioita työvalmennuksen ja yhteistyön onnistumisesta • antaa ammatillisesti asiakkaalle myönteistä ja kannustavaa palautetta vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä työvalmennusprosessissa.

Toiminnallisten menetelmien käyttäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • käyttää toiminnallisia menetelmiä tilannekohtaisesti asiakkaan työvalmennusprosessissa.
Ryhmämuotoinen työvalmennus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan tavoitteellisesti huomioon ryhmän toiminnan perusteet, kuten ryhmädynamiikan, normit, roolit ja turvallisuuden • perustelee asianmukaisesti asiakkaille ryhmämuotoisessa työvalmennusprosessissa käytettävät toimintatavat • valmentaa aktiivisesti ryhmän jäseniä ja ryhmää ottamaan valtaa ja vastuuta työvalmennusprosessin tavoitteiden asettamisesta ja päämäärien saavuttamisesta • toimii tarvittaessa ryhmämuotoisessa työvalmennusprosessissa työparin kanssa sopien rooleista, tavoitteista ja menetelmistä.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja päättää asiakkaan työvalmennusprosessin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työvalmennusprosessin seuraminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • seuraa ja arvioi asiakaslähtöisesti asiakkaan työvalmennusprosessin työelämälähtöisen päämäärän edistymistä • tukee asiakasta ratkaisukeskeisesti ja asiakaslähtöisesti työelämsuuntautuneen ammatillisen jatkosuunnitelman ja varasuunnitelman laadinnassa • neuvottelee asianmukaisesti asiakkaan, toimeksiantajan ja muiden mahdollisten työvalmennuksen osapuolten kanssa työvalmennusprosessin tavoitteiden toteutumisesta.
Työvalmennusprosessin päättäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • valmentaa yksilöllisesti asiakasta työvalmennusprosessin päättämiseen • täsmentää asiakaslähtöisesti yhteistyössä asiakkaan kanssa tämän työelämätavoitetta tukevaa jatkosuunnitelmaa ja varasuunnitelmaa • valmentaa aktiivisesti asiakasta toimimaan jatkosuunnitelman mukaisesti asetetun työelämätavoitteen saavuttamiseksi • antaa yksilöllisesti asiakkaalle palautetta työvalmennusprosessin etenemisestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja yhteistyön toimivuudesta.
Työvalmennusprosessin arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • arvioi asiakaslähtöisesti asiakkaan kanssa työvalmennusprosessin päämäärän saavuttamista ja käytettyjen työvalmennusmenetelmien toimivuutta

	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi ammatillisesti asiakkaan työvalmennusprosessin päämäärän saavuttamista ja käytettyjen työvalmennusmenetelmien toimitusta toimeksiantajan ja mahdollisten muiden työvalmennuksen osapuolten kanssa.
Tutkinnon suorittaja osaa tuottaa työvalmennusprosessissa tarvittavat asiakirjat.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työvalmennusprosessin kirjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjaa johdonmukaisesti asiakkaan työvalmennusprosessin etenemisen työvalmennustarpeen arvioinnista työvalmennuksen päättymiseen • varmistaa johdonmukaisella kirjaamisella toimintansa laadun työvalmennusprosessissa • toimii käyttäen dokumentoinnissa monipuolisesti työpaikan tietoteknisiä järjestelmiä ja käytäntöjä • toimii kirjaamisessa vastuullisesti salassapito-, tietosuojaja arkistointilakien ja -säästösten mukaisesti • tuottaa asiakkaalle asianmukaisesti yhteenvedon kirjauksista.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa ammattitaitoaan.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman työn arvioiminen ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi kriittisesti omaa ammattitaitoaan asiakkaan työvalmennusprosessissa • kehittää johdonmukaisesti omia työvalmennustaitojaan • toimii joustavasti muuttuvissa asiakas- ja verkostotilanteissa • kykenee tekemään nopeasti vastuullisia ratkaisuja.
Palautteen vastaanottaminen ja antaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pyytää säännöllisesti palautetta omasta työstään työvalmennuksen asiakkailta ja yhteistyökumppaneilta • suhtautuu rakentavalla tavalla saamaansa palautteeseen ja korjaa toimintaansa sen perusteella • antaa rakentavaa palautetta työvalmennusprosessissa toimimisesta työvalmennuksen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.

Ammattitaidon osoittamistavat

Asiakkaan työvalmennusprosessissa toimiminen -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä työhön kuntoutuksen ja työelämään valmennuksen toimintaympäristöissä. Toimintaympäristönä voi olla mm. asiakkaan työpaikka, työhönvalmennussäätiö, kuntoutuslaitos, työ-

terveyshuollon tai kuntouttavan työtoiminnan yksikkö, työpaja, ammatillinen toinen aste ja yritys.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ohjaamalla asiakkaiden yksilöllisiä työvalmennusprosesseja tavoitteiden suuntaisesti käyttäen työvalmennusprosessien eri vaiheisiin soveltuvia valmennusmenetelmiä. Hän toimii työvalmennuksessa yhteistyössä työnantajien, palvelun tilaajien, toimeksiantajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa ja antavat siitä kirjallisen lausunnon. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana syntyneillä dokumenteilla, kuten asiakkaan työvalmennusprosessin aikana laadittu työvalmennussuunnitelma, työvalmennusprosessin kirjaaminen ja työvalmennusprosessin yhteenveto johtopäätöksineen. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

3.3 Työelämäosaaminen ja työvalmennuksen vastuuhenkilönä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- edistää asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja työympäristön esteettömyyttä
- noudattaa toiminnassaan työvalmennukseen liittyvää lainsäädäntöä
- toimia työelämäasiantuntijana asiakkaan työvalmennuksessa
- toimia työelämäasiantuntijana työnantajayhteistyössä
- toimia työelämäasiantuntijana asiakkuus- ja yhteistyöverkostoissa
- toimia työvalmennuksen vastuuhenkilönä omassa työyhteisössään.

Arviointi (arviointin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa edistää asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja työympäristön esteettömyyttä.	
Arviointin kohteet	Arviointin kriteerit
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii asiakkaan työvalmennuksessa asianmukaisesti yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevien ajantasaisten ja keskeisten säädöksiensä mukaisesti • edistää toiminnallaan työn tekemiseen liittyvää esteettömyyttä • toimii työssään vastuullisesti syrjinnän ehkäisemiseksi.

Tutkinnon suorittaja osaa opastaa ja valvoa asiakkaan työturvallisuutta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työturvallisuudesta huolehtiminen työvalmennusympäristössä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy huolellisesti asiakkaan työvalmennusympäristön työturvallisuusmääräyksiin ja työturvallisuuden noudattamiseen • opastaa tarvittaessa työturvallisuuden noudattamiseen työvalmennusympäristössä • valvoo vastuullisesti työturvallisuuden toteutumista työvalmennusympäristössä • ehdottaa tarvittaessa työturvallisuuden parannustoimenpiteitä työnantajalle • hyödyntää tarkoituksenmukaisesti työsuojeluorganisaation asiantuntemusta työssään.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa toiminnassaan työvalmennukseen liittyvää lainsäädäntöä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työlainsäädännön mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työvalmennuksessa vastuullisesti ajantasaisen ja keskeisimmän työlainsäädännön mukaisesti • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työlainsäädännössä tapahtuvat muutokset.
Ammatillisen kuntoutuksen lainsäädännön mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työvalmennuksessa vastuullisesti ajantasaisen ja keskeisimmän ammatillista kuntoutusta koskevan lainsäädännön mukaisesti • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon ammatillisen kuntoutuksen lainsäädännössä tapahtuvat muutokset.
Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työvalmennuksessa vastuullisesti ajantasaisen ja keskeisimmän ammatillista koulutusta koskevan lainsäädännön mukaisesti • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon ammatillisen koulutuksen lainsäädännössä tapahtuvat muutokset.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työelämäasiantuntijana asiakkaan työvalmennuksessa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työsuhdeosaamisen hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmentaa asianmukaisesti asiakasta työsuhdeturvaan liittyvissä asioissa • opastaa vastuullisesti asiakasta erottamaan työsuhteisen ja eityösuhteisen työn tekemisen muodot • opastaa vastuullisesti asiakasta työsopimuksen tai muun sopimuksellisen suhteen solmimiseen tai muuttamiseen liittyvissä asioissa

	<ul style="list-style-type: none"> • valmentaa vastuullisesti asiakasta huomioimaan työsuhteeseen liittyvät työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet • opastaa tarvittaessa asiakasta työsuhteen ongelmatilanteiden ratkaisemisessa.
Työmarkkinatilanteen huomioon ottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen elinkeinorakenteen ja työmarkkinatilanteen sekä niiden muutosten vaikutukset työvalmennuksessa • hyödyntää tarvittaessa työ- ja elinkeinoviranomaisten asiantuntevasta työmarkkinatilanteen ja sen muutosten huomioon ottamisesta työvalmennuksessa.
Yhteistyö terveydenhuollon kanssa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä työterveyshuollon tai muun terveydenhuollon kanssa asiakkaan toiminta- ja työkykyä arvioitaessa • hyödyntää mahdollisuuksien mukaan työterveyshuollon tai muun terveydenhuollon asiantuntevasta ja mahdollisuuksia asiakkaan työelämätavoitteen edistämiseksi • jakaa mahdollisuuksien mukaan työvalmennusosaamistaan työterveyshuollon tai muun terveydenhuollon toimijoiden kanssa asiakkaan työvalmennusprosessiin liittyen.
Yhteistyö työnantajan kanssa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työnantajan mahdollisuudet ja tarpeet työjärjestelyihin asiakkaan työllistymisen, työssä pysymisen tai työhön paluun edistämiseksi • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon työnantajan ja työyhteisön arvot, toimintaperiaatteet ja -tavat • toimii vuorovaikutteisessa yhteistyössä organisaation henkilöstöhallinnon ja esimiesten kanssa asiakkaan työllistymisen, työssä pysymisen tai työhön paluun edistämiseksi.
Työn soveltuvuuden arviointi työelämäasiantuntijana	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa vastuullisesti kantaa työn soveltuvuuteen asiakkaalle tämän työelämätavoitteen näkökulmasta • ottaa asianmukaisesti huomioon työjärjestelyjen, kuten osa-aikatyön ja etätöiden mahdollisuudet työn soveltuvuutta asiakkaalle arvioitaessa • ottaa asianmukaisesti huomioon asiakkaan mahdollisuudet toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana

	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa asiakaslähtöisesti huomioon työyhteisön, kuten erilaisissa ryhmissä tai yksin työskentelyn merkityksen työn soveltuvuutta asiakkaalle arvioitaessa • ottaa yksilöllisesti huomioon esteettömyyden ja apuvälineiden käyttömahdollisuuksien merkityksen työn soveltuvuutta asiakkaalle arvioitaessa • toimii asianmukaisesti yhteistyössä työnantajan, työyhteisön, työterveyshuollon tai muun terveydenhuollon sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa työn soveltuvuutta asiakkaalle arvioitaessa.
Ammattivaihtoehtojen huomioon ottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy asianmukaisesti ammattialojen ja ammattien osaamis- ja muihin vaatimuksiin asiakkaan työvalmennusprosessin näkökulmasta • arvioi yksilöllisesti yhteistyössä asiakkaan kanssa ammattialan tai ammatin soveltuvuutta asiakkaalle • valmentaa johdonmukaisesti asiakasta hankkimaan tietoa ammattivaihtoehtoista sovitulla tavalla työvalmennusprosessin aikana • valmentaa yksilöllisesti asiakasta käyttämään tarvittaessa ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalveluja.
Ammatillisen koulutuksen vaihtoehtojen huomioon ottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertailee tavoitteellisesti koulutusvaihtoehtoja asiakkaan yksilöllisen työelämätavoitteen ja elämäntilanteen näkökulmasta • valmentaa vastuullisesti asiakasta vertailemaan koulutusvaihtoehtojen soveltuvuutta oman työelämätavoitteen näkökulmasta • valmentaa vastuullisesti asiakasta hankkimaan tietoa opintososiaalisista tukimahdollisuuksista kouluttautumisvaihtoehtoja harkitessaan • toimii tarvittaessa yhteistyössä opinto-ohjaajan, ammatinvalinnanohjaajan, kouluttajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan kouluttautumisen edistämiseksi.
Ammatillisten tutkinnon perusteiden hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon perusteita asiakkaan työvalmennuksessa • toimii tarvittaessa yhteistyössä koulutuksen ja muiden asiantuntijoiden kanssa ammatillisten tutkinnon perusteiden hyödyntämisessä asiakkaan työvalmennuksessa.
Työllistymistä edistävien palveluiden ja etuuksien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmentaa vastuullisesti asiakasta hyödyntämään mahdollisia työllistymistä edistäviä palveluja ja etuuksia työelämätavoitteen saavuttamiseksi.

Työssä pysymisen ja työhön paluun tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää asiakaslähtöisesti asiakkaan ja työpaikan avainhenkilöiden sekä työterveyshuollon kanssa asiakkaan työkyvyn tukemisen keinoja kuten työn räätälöinti, uudet työtehtävät ja kouluttautuminen • hyödyntää asiakaslähtöisesti sovitut asiakkaan työkyvyn tukemisen keinoja asiakkaan työhön paluun ja työssä pysymisen tukemisessa • valmentaa asiakasta yksilöllisesti työn muutoksiin • valmentaa asiakasta ammatillisesti työyhteisön kohtaamiseen • valmentaa asiakasta asiantuntevasti työhön paluuseen ja työssä pysymiseen liittyvissä työpaikan neuvottelutilanteissa toimimiseen • tukee yksilöllisesti asiakasta työhön paluuseen ja työssä pysymiseen liittyvissä työpaikan neuvottelutilanteissa.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työelämäasiantuntijana työnantajayhteistyössä.	
Ammattitaitovaatimukset	Arvioinnin kohteet
Työelämäosaamisen hyödyntäminen työnantajayhteistyössä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • opastaa tarvittaessa työnantajaa tunnistamaan työn räätälöinti- ja organisointimahdollisuuksia asiakkaan työllistymisen, työhön paluun tai työssä pysymisen edistämiseksi • kertoo tarvittaessa työnantajalle ammatillisen kuntoutuksen tukimuodoista asiakkaan työhön paluun ja työssä pysymisen näkökulmasta • opastaa tarvittaessa työnantajaa työolosuhdejärjestelyjen rahoitusvaihtoehtojen selvittämisessä asiakkaan työllistymisen, työssä pysymisen tai työhön paluun edistämiseksi.
Työnantajaverkostojen kanssa toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii aktiivisesti yhteistyössä paikallisten työnantajien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa asiakkaiden työllistymisen ja työvalmennuksen edistämiseksi • laatii tavoitteellisesti työnantajien kanssa molempia osapuolia hyödyttäviä yhteistyösunnitelmia asiakkaiden työllistymisen ja työvalmennuksen edistämiseksi.
Työpaikalla toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • sopii asianmukaisesti työnantajan kanssa toiminnastaan työpaikalla • opastaa asiakaslähtöisesti työnantajaa ja työyhteisöä asiakkaan mahdollisten erityispiirteiden huomioon ottamiseen ohjaamisessa • kiinnittää toiminnassaan vastuullisesti huomiota työturvallisuuden noudattamiseen.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia työelämäasiantuntijana asiakkuus- ja yhteistyöverkostoissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työelämäosaamisen hyödyntäminen asiakkuus- ja yhteistyöverkostoissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti asiakkuus- ja yhteistyöverkostoissa • ottaa toiminnassaan ammatillisesti huomioon asiakkuuksien toiminnan tavoitteet, toiminta-periaatteet ja -käytännöt • osallistuu tarvelähtöisesti työvalmennuksen valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten yhteistyöverkostojen toimintaan • jakaa mahdollisuuksien mukaan työelämäasiantuntijuuttaan yhteistyöverkostoissa • hyödyntää ammatillisesti asiakkuuksien ja yhteistyöverkostojen asiantuntemusta työvalmennustyössä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työvalmennuksen vastuuhenkilönä omassa työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työvalmennustyön koordinointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu aktiivisesti työvalmennustyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin • ottaa toiminnassaan vastuullisesti huomioon työvalmennustyön perustehtävän ja menestystekijät • toimii työvalmennuksessa asiantuntevasti vastuualueellaan • toimii johdonmukaisesti organisaation ja oman vastualueen työvalmennuksen strategisten tavoitteiden mukaisesti • toimii johdonmukaisesti vastualueen keskeisten palveluprosessien mukaisesti työvalmennustyössä • arvioi ja kehittää asiantuntevasti organisaation asiakaslähtöistä toimintaa • reagoi joustavasti työvalmennustyön muutostarpeisiin • toimii tarvittaessa työvalmennustiimin vastuuhenkilönä.
Talouden johtaminen ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää vastuullisesti organisaation ja vastualueen toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta • osallistuu asianmukaisesti vastualueen tuloslaskelmien ja muiden taloudellisten tunnuslukujen analysointiin • arvioi ja tekee johtopäätöksiä vastualueen toiminnasta erilaisten toimintaa kuvaavien tunnuslukujen perusteella • kehittää tavoitteellisesti organisaation ja vastualueen toimintaprosesseja • ottaa asianmukaisesti huomioon elinikäisen oppimisen periaatteet työssään ja toiminnassaan • toimii eettisesti kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Työvalmennuspalveluiden markkinointi ja myynti	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvaa asiantuntevasti organisaation tai vastualueen työvalmennuspalveluiden sisältöä, tavoitteita ja hinta-laatusuhdetta niiden käyttäjäasiakkaille, palvelun tilaajille, toimeksiantajille, työnantajille ja yhteistyökumppaneille • laatii asiakaslähtöisesti työvalmennuspalveluista asiakkaan tarpeita vastaavan palveluratkaisun.
Oman työyhteisön toimintakyvyn edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edistää toiminnallaan työyhteisönsä tasa-arvoa • edistää toiminnallaan työyhteisönsä terveyttä ja hyvinvointia tarvittaessa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa • toimii aktiivisesti työn kuormittavuuden ja työyhteisön ristiriitojen ennaltaehkäisemiseksi • ottaa toiminnassaan huomioon työnohjauksen ja koulutuksen merkityksen työyhteisön työhyvinvoinnille.
Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii eettisesti monikulttuurisessa työympäristössä hyödyntäen tietoa eri kulttuurien viestintätavoista • kommunikoi monikulttuurisissa tilanteissa suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä • lisää osaltaan työyhteisön monikulttuurista tietotaitoa • tukee ja ohjaa yksilöllisesti eri kulttuuritaustoista tulleiden ihmisten sopeutumista työelämään.
Oman työn kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi vastuullisesti omaa toimintaansa työvalmennustyön vastuuhenkilönä • pyytää johdonmukaisesti palautetta omista vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoistaan • kehittää ammatillisia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan saamalla palautteen pohjalta • laatii tavoitteellisesti oman työn kehittämissuunnitelman • ottaa toiminnassaan huomioon persoonallisen, ammatillisen ja kollektiivisen identiteetin merkityksen työvalmennustyön kehittämisessä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Työelämäosaaminen ja työvalmennuksen vastuuhenkilönä toimiminen -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä työhön kuntoutuksen ja työelämään valmennuksen toimintaympäristöissä. Toimintaympäristönä voi olla mm. työhönvalmennussäätiö, kuntoutuslaitos, työ-

terveyshuollon tai kuntouttavan työtoiminnan yksikkö, työpaja, ammatillinen toinen aste ja yritys.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa asiakas-, työnantaja- ja muissa yhteistyötilanteissa soveltaen lainsäädäntö- ja muuta työelämäosaamistaan asiakkaan työvalmennusprosessin edistämiseksi. Hän osoittaa osaamistaan työelämäasi-
antuntijana myös pyytämällä palautetta toiminnastaan asiakkailta, työnantajilta ja muilta yhteistyötahoilta sekä kehittämällä toimintaansa palautteen pohjalta.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa toimimalla työvalmennuksen vastuuhenkilönä organisaatiossaan tai omalla vastuualueella johtaen ja kehittämällä työvalmennustoimintaa taloudellisesti ja ammattitaitoisesti.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa ja antavat siitä kirjallisen lausunnon. Tutkinnon suorittaja täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana syntyneillä dokumenteilla. Dokumentteja ovat mm. työvalmennuksen dokumentointi työpaikan alkupalaverista lähtien sekä työnantajayhteistyöhön ja yhteistyöpalaveriin liittyvä dokumentointi. Työvalmennuksen vastuuhenkilönä toimimiseen liittyviä dokumentteja ovat mm. toiminta- ja taloussuunnitelma, toimintakertomus, palveluprosessin kuvaus sekä työvalmennuspalvelun markkinointi- ja myyntisuunnitelma. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearviointista.

B Valinnaiset tutkinnon osat

3.4 Työvalmennuspalveluiden kehittäminen ja tuotteistaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- arvioida työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeita
- käynnistää ja koordinoi työvalmennuspalveluiden kehittämisprojektin
- tuotteistaa ja markkinoi työvalmennuspalveluita
- hoitaa asiakkuuksia
- toteuttaa tarjous- ja hankintaprosessin
- arvioida ja kehittää omaa työtään.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työvalmennuspalveluiden nykytilan arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa aktiivisesti organisaation tai oman vastualueen työvalmennuspalveluiden strategian toteutumista • arvioi systemaattisesti organisaation tai vastualueen työvalmennuspalveluiden nykytilaa toimintaa ohjaavien keskeisten tunnuslukujen perusteella • arvioi organisaation tai oman vastualueen työvalmennuspalveluiden osaamispääomaa soveltuvaa menetelmää käyttäen • arvioi organisaation tai oman vastualueen keskeisten sidosryhmä- ja verkostosuhteiden toimivuutta soveltuvaa menetelmää käyttäen • tekee arviointien perusteella tarvittavia johtopäätöksiä organisaation tai oman vastualueen työvalmennuspalveluiden nykytilasta.
Työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeiden jäsentäminen ja kokoaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kerää aktiivisesti tietoa työvalmennuspalveluiden kysynnästä, tarjonnasta, saatavuudesta ja kilpailusta toimialueella • käyttää asianmukaisesti tiedon hankinnassa erilaisia tiedonhankintamenetelmiä • hyödyntää asiantuntevasti organisaation tai oman vastualueen näkemystä työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeista • hyödyntää tarkoituksenmukaisesti asiakaspalautetta työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeiden arvioinnissa • hyödyntää asianmukaisesti keskeisten sidosryhmien näkemystä työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeista • hyödyntää tarvittaessa asiantuntijoiden näkemystä työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeista • laatii ammattitaitoisesti yhteenvedon ilmenneistä työvalmennustarpeiden kehittämistarpeista.
Tutkinnon suorittaja osaa käynnistää ja koordinoida työvalmennuspalveluiden kehittämisprojektin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämiskohteen valinta ja täsmentäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • rajaa ammattitaitoisesti työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeista organisaation tai oman vastualueen kehittämiskohteen yhdessä henkilöstön kanssa • hyödyntää tarvittaessa yhteistyökumppaneiden näkemystä kehittämiskohteen täsmentämisessä.

Kehittämissuunnitelman laatiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> vastaa asiantuntevasti kehittämissuunnitelman laadinnasta varmistaa asianmukaisesti keskeisten asioiden mukanaolon kehittämissuunnitelmassa soveltuvaa projektisuunnitelmamallia hyödyntäen.
Kehittämisprojektin koordinointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> käynnistää ja organisoii kehittämishankkeen hyödyntäen monipuolisesti kaikkia käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta valitsee tavoitteellisesti kehittämishankkeen kannalta keskeiset yhteistyökumppanit projektiin varmistaa asianmukaisesti kaikkien osapuolten vastuuntuntoisen sitoutumisen projektiin ohjaa ammattitaitoisesti kehittämisprojektin toteutusta seuraa aktiivisesti kehittämisprojektin etenemistä osallistuu tarvittaessa viestintään kehittämisprojektin etenemisestä ja vaikutuksesta organisaation toimintaan.
Kehittämisprojektin arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> arvioi kriittisesti kehittämisprojektin tavoitteiden ja tulosten saavuttamista hyödyntää ammatillisesti organisaatiossa käytössä olevia arviointivälineitä ja -mittareita tulosten arvioinnissa arvioi kriittisesti jatkokehittämisen tarpeita.
Kehittämisprojektin raportointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osallistuu tarvittaessa kehittämisprojektin tulosten raportointiin organisaation käytäntöjen mukaisesti toimii raportoinnissa viranomaisvaatimusten mukaisesti raportoii sujuvasti suullisesti ja kirjallisesti suomen tai ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä hyödyntää raportoinnissa asianmukaisesti sähköistä viestintää.
Kehittämisprojektin tulosten siirtäminen käytäntöön	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> varmistaa vastuullisesti kehittämisprojektin tulosten ja toimintatapojen siirtymisen käytäntöön.
Tutkinnon suorittaja osaa tuotteistaa ja markkinoida työvalmennuspalveluita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotteistettavien työvalmennuspalveluiden määrittely	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> määrittelee asiantuntevasti organisaation tai oman vastualueen tuotteistettavan työvalmennuspalvelun tai -palveluprosessin yhdessä henkilöstön kanssa

	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa määrittelyssä huomioon olemassa olevat ja uudet kehitettävät työvalmennuspalvelut • ottaa määrittelyssä huomioon organisaation tai oman vastualueen kehittämistarpeet • ottaa määrittelyssä huomioon asiakasryhmien palvelutarpeen sekä kysynnän.
Työvalmennuspalveluiden analysointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • analysoi monipuolisesti organisaation tai oman vastualueen tuottamia työvalmennuspalveluja käyttäen yleisiä palveluprosessien kuvausmalleja • hyödyntää tuotteistamisessa tarvittaessa analyysityökaluja • määrittelee asiantuntevasti työvalmennuspalveluiden keskeiset asiakasryhmät • hankkii asianmukaisesti tietoa keskeisten asiakasryhmien työvalmennuspalveluille asettamista odotuksista ja vaatimuksista • hyödyntää tiedon hankinnassa organisaation asiakaspalautejärjestelmiä, kyselyjä ja muita soveltuvia menetelmiä.
Tuotteistamisen tavoitteiden asettaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • asettaa tuotteistamiselle tarkoituksenmukaiset tavoitteet • kuvaa tuotteistamisen hyödyn palveluprosessien kuvausmallien avulla • käyttää työvalmennuspalveluiden tuotteistamisessa asianmukaisia ohjaimia.
Tuotteistamissuunnitelman laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii ammattitaitoisesti tuotteistamissuunnitelman työvalmennuspalvelulle • sisällyttää suunnitelmaan tuotteistamisen lähtökohdan, tavoitteen, toimenpiteet, kaupallistamisen, resurssit, kustannukset, aikataulun ja riskit • sisällyttää suunnitelmaan tarkoituksenmukaisesti täydentäviä suunnitelmia • hyödyntää tarvittaessa asiantuntijoiden osaamista tuotteistamissuunnitelman laadinnassa.
Tuotteistamisprosessin toteutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • organisoii asianmukaisesti työvalmennuspalvelun tuotteistamisen organisaatiossa tai omalla vastualueella • raportoi sujuvasti tuotteistamisprosessin edistymisestä organisaatiossa tai omalla vastualueella suullisesti ja kirjallisesti • raportoi asianmukaisesti tuotteistamisprosessin tuloksista • esittelee asianmukaisesti tuotteistamisprosessin tulokset hyödyntäen tarkoituksenmukaisia palvelunkuvausmalleja

	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää raportoinnissaan aktiivisesti sähköisen viestinnän mahdollisuuksia.
Tuotteistamisprosessin arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi asianmukaisesti työvalmennuspalvelun tuotteistamisprosessin toteutumista käyttäen soveltuvaa arviointimenetelmää • tekee tarvittavat johtopäätökset tuotteistamisprosessin onnistumisesta prosessiarvioinnin perusteella • ryhtyy tarvittaessa asianmukaisiin toimenpiteisiin prosessiarvioinnin pohjalta.
Työvalmennuspalveluiden markkinointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii työvalmennuspalveluista tarkoituksenmukaisia palvelukuva-uksia • tarjoaa asiantuntevasti työvalmennuspalveluiden ostajille soveltuvia palveluja ja palvelukokonaisuuksia • tunnistaa markkinointilanteessa asiakkaan palvelutarpeen • muodostaa työvalmennuspalveluista asiakkaan tarvetta vastaavan palvelukokonaisuuden
Markkinointimateriaalin tuottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa tarvittaessa markkinointimateriaalia organisaation tai oman vastualueen työvalmennuspalveluista.
Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa asiakkuuksia.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakkuuksien hoitaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pitää säännöllisesti yhteyttä asiakkaisiin • kehittää asiakkuuksia pitkäjänteisesti • hankkii aktiivisesti uusia asiakkaita • toimii reklamaatiotilanteessa asiakaslähtöisesti • ottaa reklamaatiotilanteissa huomioon molempien osapuolten näkemykset • hyödyntää aktiivisesti sähköisiä viestintävälineitä asiakasviestinnässä • viestii asiakastilanteissa suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa tarjous- ja hankintaprosessin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tarjous- ja hankintaprosessin toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii asiantuntevasti tarjouksen työvalmennuspalvelusta tarjouspyynnön mukaisesti • valmistelee asiantuntevasti työvalmennuspalvelun hankintaprosessin laatimalla tarjouspyynnön, palvelukuvauksen tai palvelusopimuksen.

Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa työtään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman työn arviointi ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi kriittisesti omaa työtään ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta • seuraa aktiivisesti työvalmennuspalveluiden valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia kehittämissuuntauksia ja -hankkeita • ottaa työssään ammatillisesti huomioon työvalmennuspalveluiden kehittämistarpeet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Työvalmennuspalveluiden kehittäminen ja tuotteistaminen -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä työhön kunnoutuksen ja työelämään valmistuksen toimintaympäristöissä.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa koordinoimalla organisaation tai vastualueen työvalmennuksen kehittämisprojektin tarpeiden arvioinnista projektin tulosten toteuttamiseen käytännön toimintana. Samoin hän osoittaa osaamisensa tuotteistamalla ja markkinoimalla työvalmennuspalveluita. Hän osoittaa osaamistaan hyödyntämällä soveltuvia analyysi- ja projektityökaluja. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa kuvaamalla työvalmennuspalveluiden hankinta- ja tarjousprosessin.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa ja antavat siitä kirjallisen lausunnon. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa tutkintosuorituksen aikana syntyneillä dokumenteilla, joita ovat työvalmennuspalveluiden kehittämissuunnitelma, tuotteistamissuunnitelma, markkinointi- ja myyntisuunnitelma sekä hankinta- ja tarjousprosessi. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearviointista.

3.5 Yrittäjänä toimiminen työvalmennuksessa

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia yrittäjänä työvalmennuksessa.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa toimia yrittäjänä työvalmennuksessa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Omien yrittäjävalmiuksien arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tarkastelee ja kuvaa realistisesti ja kriittisesti omat ominaisuutensa ja elämäntilanteensa työvalmennuksessa yrittäjänä toimimisen kannalta arvioi yrittäjänä toimimiseen liittyvät henkilökohtaiset hyödyt ja riskit arvioi oman ammatillisen osaamisensa riittävyyttä työvalmennuksessa yrittäjänä toimimisessa asiantuntijoiden näkemyksiä hyödyntäen arvioi osaamistaan suhteessa työvalmennuksen toimialaan, kilpailutilanteeseen ja sidosryhmiin hyödyntää työvalmennuksessa mahdollisuuksien mukaan kaikilta elämän aloilta saatavia yhteyksiä ja yhteistyöverkostoja yrittäjänä toimimisessa arvioi asiantuntijoiden näkemysten avulla verkoston hyödyntämismahdollisuudet ja riskit oman yritystoiminnan kannalta.
Liikeidean täsmentäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> kartoittaa yrityksen työvalmennuspalvelujen nykytilan ja lähitulevaisuuden muutokset kartoittaa työvalmennuspalveluiden mahdollisten asiakkaiden ja toimeksiantajien tarpeet nyt ja lähitulevaisuudessa valitsee perustellusti työvalmennuspalveluita käyttävät asiakasryhmät ja tarvittavat palvelumuodot tuotteistaa omat työvalmennuspalvelunsa määrittelee yritystoimintansa tarvitsemat fyysiset, taloudelliset ja henkiset resurssit asettaen ne tärkeysjärjestykseen laatii täsmennetyn liikeidean omalle yritystoiminnalleen tekemiensä arvioiden ja valintojen mukaisesti.
Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> ottaa huomioon lainsäädännön asettamat vaatimukset omalle yritystoiminnalleen työvalmennuksen toimialalla vertailee mahdollisia eri yritysmuotoja riskeineen, vastuineen ja velvoitteineen valitsee laatimansa liikeidean kannalta perustellusti sopivimman liiketoimintamallin kuvaa valitsemansa työvalmennuksen asiakasryhmät ja tarkoituksenmukaisimmat markkinointikanavat

	<ul style="list-style-type: none"> • tuotteistaa työvalmennuksen palvelut suhteessa valitsemiinsa asiakasryhmiin ja markkinointikanaviin • laatii yritykselleen realistisen rahoitussuunnitelman • laatii liiketoiminnalleen realistisen tulosbudjetin • kuvaa yrityksen taloushallinnon järjestämisen • laatii tekemiensä ratkaisujen perusteella kirjallisen liiketoimintasuunnitelman • arvioi ja pohtii liiketoimintasuunnitelmansa toteutumismahdollisuuksia.
--	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Yrittäjänä toimiminen työvalmennuksessa –tutkinnon osassa tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa laatiessaan yhdessä eri alojen asiantuntijoiden kanssa yritykselleen liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman.

Yrittäjyyssalan asiantuntijat arvioivat havainnoimansa liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman laadintaprosessin ja näihin liittyvän aineiston (kirjallinen kuvaus liikeideasta ja liiketoimintasuunnitelma) sekä niiden toteuttamiskelpoisuuden ja vastaavuuden tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin ja arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa ja antavat siitä kirjallisen lausunnon. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

LIITE

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammatin kuvaus

Ammattialan kuvaus

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon suorittanut työskentelee työvalmennustyössä asiakkaan työpaikalla tai työhön kuntoutuksen ja työelämään valmennuksen toimintayksikössä. Tutkinnon suorittaneen työtehtävät keskittyvät sellaisten henkilöiden kanssa työskentelyyn, jotka tarvitsevat erityistä tukea muutos- ja siirtymävaiheisiin työelämään pääsemiseksi, työelämässä pysymiseksi tai työhön palaamiseksi. Tutkinnon suorittaneen henkilön työssä painottuvat yhdessä asiakkaan kanssa konkreettisten työelämävaihtoehtojen etsiminen ja edistäminen. Työhön kuuluu toimiminen asiakkaan toimintaympäristössä. Työhön sisältyy myös työvalmennuksen koordinoivia tehtäviä, kuten työnantaja- ja verkostoyhteistyötä sekä ohjaavia tehtäviä asiakastyön osalta.

Eri hallinnonaloilla työskenteleviä työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon suorittaneita toimijoita yhdistää työvalmennuksen käyttäminen kuntoutumisen ja työssä pysymisen, työelämään palaamisen tai sinne pääsemisen tukemiseksi. Työn tekemistä käytetään myös yksilön työkyvyn ja ammatillisten mahdollisuuksien arvioinnin sekä osaamisen tunnistamisen välineenä. Työ edellyttää sekä ihmisen kohtaamisen ja ohjaamisen että työelämäosaamiseen ja työnantajayhteistyöhön liittyviä tietoja ja taitoja. Työtä tehdään monialaisissa verkostoissa, ja työntekijät kohtaavat päivittäisessä arkityössään haastavissa ja vaikeissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä.

Toimintaympäristö

Alan työntekijöitä työskentelee mm. erilaisissa sosiaali- ja kuntoutusalan yksiköissä, työhönkuntoutussäätiöissä, työ- ja toimintakeskuksissa, kuntoutuslaitoksissa, työhönvalmennus- ja palvelukeskuksissa, työterveyshuollon sekä kuntouttavan työtoiminnan yksiköissä, ammatillisissa oppilaitoksissa, sosiaalisissa yrityksissä, työpajoissa, yrityksissä sekä yksityisinä ammatinharjoittajina. Tutkinnon suorittaja voi toimia esim. ammatillisen kuntoutuksen ohjaajana, työkokeilun ohjaajana, työ- tai työhönvalmentajana, yksilövalmentajana, urasuunnittelijana, työhönohjaajana, työnjohtajana ja työtoiminnan ohjaajana. Työtehtävien painotusalueet vaihtelevat sen mukaan, millaisessa toimintaympäristössä ja organisaatiosta tutkinnon suorittanut työntekijä työskentelee.

Ammattitaidon kuvaus

Työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon suorittaneen työ perustuu sisäistettyihin, eettisesti kestäviin arvoihin ja periaatteisiin. Keskeisenä työtä ohjaavana arvona ja periaatteena on jokaisen ihmisen oikeus työhön. Tutkinnon suorittanut tekee työtä ihmisarvoa kunnioittaen niin, että työvalmennuksen asiakas tulee kuulluksi työvalmennusprosessin kaikissa vaiheissa. Tutkinnon suorittanut työskentelee asiakassuhteessa voimavara- ja ratkaisukeskeisesti. Tutkinnon suorittanut perustelee tekemisensä ja arvioi työtään asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Hän työskentelee tiiviissä yhteistyössä palvelun tilaajien, toimeksiantajien, työnantajien sekä muiden ammattialojen ja palvelusektorien edustajien kanssa. Tavoitteellisten vuorovaikutussuhteiden luominen, ylläpitäminen ja kehittäminen ovat olennainen osa hänen ammatillista osaamistaan.

Erikoisammattitutkinnon suorittanut tuntee valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten palvelujen yleiset periaatteet työvalmennuksessa ja kykenee soveltamaan niitä käytäntöön. Tutkinnon suorittaja tuntee myös alueellisen ja paikallisen työmarkkinatilanteen sekä elinkeinorakenteen. Työtehtävissä korostuvat työelämän ja yhteiskuntarakenteen tuntemus sekä monialaisen perustiedon hallitseminen ja soveltaminen yhdessä asiakkaan ja hänen verkostonsa kanssa rakennetun työelämätaavoitteen saavuttamiseksi. Tutkinnon suorittanut käyttää työssään uusinta alan tietoa ja kehittää omaa työtään ja työyhteisön toimintaa.

Painettu
ISBN 978-952-13-5009-2
ISSN 1798-887X

Verkkojulkaisu
ISBN 978-952-13-5010-8
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet